

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง การพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพตามกระบวนการจัดการคุณภาพ : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดทะเลบกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1

ผู้วิจัย นางจันทร์พิมพ์ รัตนเดชกำจาย

ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะชำนาญการ โรงเรียนวัดทะเลบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1). เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนวัดทะเลบก 2). เพื่อศึกษาแนวทางและกระบวนการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพตามกระบวนการจัดการคุณภาพ และ 3). เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพตามกระบวนการจัดการคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนวัดทะเลบก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 265 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 3 คน ครู 17 คน ผู้ปกครอง 40 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 205 คน ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ส่วนผู้ปกครองและนักเรียนได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก เพื่อให้ครอบคลุมจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละระดับชั้นตามสัดส่วนของประชากร โดยใช้ระดับชั้นเรียนเป็นระดับชั้นในการสุ่มเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามจำนวน 2 ชุดแบบสัมภาษณ์จำนวน 1 ชุดและแผนการปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนวัดทะเลบก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ(%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1). สภาพและปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนวัดทะเลบก มีสภาพการดำเนินงาน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การดำเนินงานด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ ส่วนการดำเนินงานด้านผู้ใช้บริการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด ส่วนปัญหาการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การดำเนินงานด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การดำเนินงานด้านผู้ใช้บริการ ส่วนการดำเนินงานด้านทรัพยากรสารสนเทศมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย 2). แนวทางและกระบวนการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพตามกระบวนการจัดการคุณภาพ มีแนวทางการพัฒนาห้องสมุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลากร เห็นว่า ควรมีการกำหนดเป็นแผนพัฒนาบุคลากร ควรมีการจัดตั้งทีมงานดำเนินงานห้องสมุด ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการปรับปรุงการดำเนินงานห้องสมุด ด้านผู้ใช้บริการ เห็นว่า ควรกำหนดแผนการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด ควรมีการจัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุด ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการปรับปรุงการดำเนินงานห้องสมุด ด้านอาคารสถานที่ เห็นว่า ควรมีการกำหนดแผนการพัฒนาด้านอาคารสถานที่ ควรจัดทำโครงการห้องสมุดในสวน ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการปรับปรุงการดำเนินงานตามโครงการ ส่วนด้านทรัพยากรสารสนเทศ เห็นว่า ควรมีการกำหนดแผนงานด้าน

การพัฒนาสารสนเทศ ควรจัดทำโครงการสื่อ Internet เพื่อการเรียนรู้ภายในห้องสมุด ควรมีการจัดตั้ง คณะกรรมการปรับปรุงการดำเนินงานตามโครงการ ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาห้องสมุดให้เป็น แหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า โดยรวมควรมีการปรับปรุงวิธีการ บริหารจัดการด้านการพัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาในทุก ๆ ด้าน ซึ่งเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลากร ควรมีครูบรรณารักษ์ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน มีคุณวุฒิที่เหมาะสมกับตำแหน่ง ด้าน ผู้ใช้บริการ พบว่า ควรมีวิธีการในการให้บริการที่ครอบคลุมทุกกลุ่มของผู้ใช้บริการ รวมทั้งควรจัดบริการ ของห้องสมุดให้เอื้อต่อการเข้าใช้บริการในทุก ๆ ครั้ง ส่วนด้านอาคารสถานที่ พบว่า ควรมีการปรับปรุง เพื่อให้มีขนาดเพียงพอต่อผู้เข้าใช้บริการหรือควรมีการปรับเปลี่ยนสถานที่ให้เหมาะสมโดยแยกเป็นอาคาร สำหรับห้องสมุดเพียงอย่างเดียวเพื่อสะดวกในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ควรปรับปรุงบรรยากาศใน ห้องสมุดให้มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ และด้านทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า ควรมี การปรับปรุงจำนวนทรัพยากรสารสนเทศประเภทสิ่งพิมพ์ให้มีจำนวนมากเพียงพอต่อจำนวนผู้เข้าใช้บริการ ทั้งนี้ควรมีการเลือกประเภทหนังสือเรียน วารสาร หนังสือพิมพ์ และหนังสืออ่านนอกเวลาให้เหมาะสมกับ เพศ วัย และระดับชั้นเรียนของผู้ใช้บริการ อีกทั้งควรมีคอมพิวเตอร์ช่วยสืบค้นข้อมูลได้หลากหลาย ส่วน กระบวนการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพด้วยแผนการปฏิบัติงานห้องสมุดตาม โครงการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานศึกษานั้น มีผลการการ ดำเนินงาน โดยได้ดำเนินการพัฒนาห้องสมุดตามกระบวนการจัดการคุณภาพ ที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติ งานห้องสมุดอย่างชัดเจน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุด มีการประชุมชี้แจงเพื่อวาง แผนการดำเนินงานพัฒนาห้องสมุด มีแผนปฏิบัติงานห้องสมุดเป็นกรอบกลยุทธ์ในการพัฒนา มีการกำหนด ภาระงานตามขอบข่ายหน้าที่ในการดำเนินงานด้วยกระบวนการจัดการคุณภาพ มีการกำหนดให้ทุกขั้นตอน ของการดำเนินงาน มีการนิเทศติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อให้เกิดผลการพัฒนาที่ชัดเจนอย่าง ต่อเนื่อง 3). ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ตามกระบวนการจัดการคุณภาพของโรงเรียนวัดทะเลบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การดำเนินงาน ด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.55$) รองลงมา คือ การดำเนินงานด้านทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.54$) ส่วนการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.51$)